

הַלְבוֹת פֶּרֶה אֲדָמָה

יש בכללן שְׁתֵּי מִצְוֹת עֲשֵׂה; וְזֶה הוּא פֶּרֶטֶן: (א) דִּין פֶּרֶה אֲדָמָה; (ב) דִּין טִמְאָת מִי נִדָּה וְטִהַרְתָּן. וּבִאֹר שְׁתֵּי מִצְוֹת אֵלוֹ בְּפָרָקִים אֵלוֹ.

הַלְבוֹת פֶּרֶה אֲדָמָה פֶּרֶק א

א. מִצְוֹת פֶּרֶה אֲדָמָה, שֶׁתְּהִיָּה בֵּת שְׁלוֹשׁ שָׁנִים אוֹ בֵּת אַרְבַּע; וְאִם הִיְתָה זָקְנָה, כְּשֶׁרָה, אֵלֹא שָׂאִין מִמֶּתִּינִין לָהּ, שְׂמָא תִשְׁחִיר וְתִפְסֹל. וְאִין לֹוֶקְחִין עֲגָלָה, וּמִגְדָּלִין אוֹתָהּ שְׁנָאֲמָר "וַיִּקְחוּ אֵלֶיהָ פֶּרֶה" (במדבר יט, ב), לֹא עֲגָלָה. מִצְאוּ עֲגָלָה פּוֹסְקִין עָלֶיהָ דָּמִים, וְתִהְיֶה אֶצֶל בַּעֲלֶיהָ עַד שֶׁתִּגְדִּיל וְתַעֲשֶׂה פֶּרֶה; וְלֹוֶקְחִין אוֹתָהּ מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה.

ב. זֶה שְׁנָאֲמָר בַּתּוֹרָה "תְּמִימָה" (במדבר יט, ב) תְּמִימַת אֲדָמוֹת, לֹא תְּמִימַת קוֹמָה; אֵלֹא אִם הִיְתָה נִנְסָה, כְּשֶׁרָה כְּשֶׁאֵר הִקְדָּשִׁים.

ג. הָיוּ בָּהּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת לְבָנוֹת אוֹ שְׁחוּרוֹת, בַּתּוֹךְ גִּמָּה אַחַת, אוֹ בַּתּוֹךְ שְׁתֵּי כּוֹסוֹת וְהֵן מוֹכִיחוֹת זֹו עַל זֹו פְּסוּלָה. הָיוּ בָּהּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת עֵיקָרֶן מֵאֲדִים וְרֹאשָׁן מִשְׁחִיר, עֵיקָרֶן מִשְׁחִיר וְרֹאשָׁן מֵאֲדִים הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר הָעֵיקָר; וְגוֹזֵז בְּמִסְפָּרִים אֶת רֹאשָׁן הַמִּשְׁחִיר, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוֹם גִּזָּה בְּקִדְּשִׁים שָׂאִין כּוֹנְתוֹ לְגִזּוֹ.

ד. וְצָרִיךְ שִׁישְׁאָר מִן הַמֵּאֲדִים, כְּדִי שֶׁתִּנָּטֵל בְּזוּג שְׁכָל שְׁעָרָה שְׂאִינָה נִטְלָת בְּזוּג, הִרִי הִיא כְּאֵלוֹ אִינָה; לְפִיכָךְ אִם הָיוּ בָּהּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת לְבָנוֹת אוֹ שְׁחוּרוֹת, שְׂאִינֶן נִלְקָטִין בְּזוּג הִרִי זֹו כְּשֶׁרָה.

ה. הָיוּ קֶרְנֵיהָ אוֹ טְלָפִיָּה שְׁחוּרִים, יָגַד; גִּלְגָּל הָעֵין וְהַשְּׁנִים וְהַלְשׁוֹן, אִין מֵרְאִיָּהן פּוֹסְלִין בַּפֶּרֶה. הִיְתָה בָּהּ יִבְלָת, וְחִתְכָּה אֶף עַל פִּי שְׂצֻמָּה בְּמִקּוֹמָה שְׁעָר אָדָם, פְּסוּלָה.

ו. כֹּל הַמוֹמִין הַפּוֹסְלִין הִקְדָּשִׁים פּוֹסְלִין בַּפֶּרֶה, שְׁנָאֲמָר "אֲשֶׁר אִין-בָּהּ מוֹם" (במדבר יט, ב); הִיְתָה יוֹצֵא דָפֶן, אוֹ מִחִיר, אוֹ אֶתְנָן, אוֹ טֶרֶפָה, אוֹ שְׁנִרְבָּעָה פְּסוּלָה: שְׁכָל הַפּוֹסֵל אֶת הִקְדָּשִׁים לְמִזְבֵּחַ, פּוֹסֵל אֶת הַפֶּרֶה, אֶף עַל פִּי שֶׁהִיא כְּקִדְּשֵׁי בֵּדֶק הַבַּיִת, הוֹאִיל וּקְרָאָה הַכֶּתוּב "חֲטָאת" (במדבר יט, ט; במדבר יט, יז). וּמִתָּר לָקַח אוֹתָהּ מִן הַגּוֹי; וְאִין חוֹשֵׁשִׁין שְׂמָא רִבְעָה הַגּוֹי, שְׂאִינוּ מִפְּסִיד בְּהִמָּתוֹ.

ז. יִתְּרָה פֶּרֶה עַל הִקְדָּשִׁים, שֶׁהַעֲבֹדָה פּוֹסְלָת בָּהּ שְׁנָאֲמָר "אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ, עַל" (במדבר יט, ב), וּבַעֲגָלָה עֲרוּפָה הוּא אוֹמָר "אֲשֶׁר לֹא-עָבַד בָּהּ, אֲשֶׁר לֹא-מִשְׁכָּה, בָּעַל" (דברים כא, ג): מָה עַל הָאֲמֹר בַּעֲגָלָה, עֲשֵׂה שְׂאֵר עֲבוּדוֹת כָּעַל אֶף עַל הָאֲמֹר בַּפֶּרֶה, יִפְסֹל בָּהּ שְׂאֵר עֲבוּדוֹת כָּעַל. אֵלֹא שֶׁהָעַל פּוֹסֵל, בֵּין בְּשַׁעַת עֲבוּדָה בֵּין שְׁלֹא בְשַׁעַת עֲבוּדָה; וְשְׂאֵר עֲבוּדוֹת, אִין פּוֹסְלוֹת אֵלֹא בְשַׁעַת עֲבוּדָה. כִּיצַד: קָשָׁר עָלֶיהָ הָעַל אֶף עַל פִּי שְׁלֹא חָרְשָׁה בּוֹ, פְּסוּלָה; הַכְּנִיסָה לְדוֹשׁ, אִינָה נִפְסְלָת עַד שִׁידוּשׁ בָּהּ. וְכֵן כֹּל כִּיּוֹצֵא בָּזֶה.

ח. רִכָּב עָלֶיהָ, נִשְׁעָן עָלֶיהָ, נִתְּלָה בְּזִנְבָּהּ וְעָבַר בָּהּ אֶת הַנֶּהָר, קָפַל עָלֶיהָ אֶת הַמוֹסָרָה, נָתַן טְלִיתוֹ עָלֶיהָ, נָתַן עָלֶיהָ כִּסּוֹת שְׁלִשְׁקִים פְּסוּלָה. קָשָׁרָה בְּמוֹסָרָה אִם הִיְתָה מוֹרְדָת וְצָרִיכָה

שְׁמִירָה, כְּשֶׁרָה; וְאִם לֹא הִיָּתָה צְרִיכָה, פְּסוּלָה שְׁכָל שְׁמִירָה
שְׁאִינָה צְרִיכָה, מִשְׁאֵוִי הוּא.

ז. עָשָׂה לָהּ סִנְדֵּל שְׁלֹא תַחֲלִיק, פָּרַס טְלִיתוֹ עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַזְּבוּבִין
כְּשֶׁרָה. זֶה הַכָּלָל כָּל שֶׁהוּא לְצִרְכָּה, כְּשֶׁרָה; לְצִרְךָ אַחֵר, פְּסוּלָה.

י. נַעֲשִׂית בָּהּ מְלָאכָה מֵאֲלִיָּה, אוֹ שֶׁעָלָה עָלֶיהָ דָּבָר מֵאֲלִיו
אִם לְרִצּוֹנוֹ, פְּסוּלָה: שֶׁנֶּאֱמַר "אֲשֶׁר לֹא-עֶבֶד בָּהּ" (דְּבָרִים כ"א, ג)
שְׁאִם עֶבֶד בָּהּ לְרִצּוֹנוֹ, הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁעֶבֶד בָּהּ. לְפִיכָךְ אִם שָׁכַן
עָלֶיהָ עוֹף, כְּשֶׁרָה. עָלָה עָלֶיהָ זָכָר, פְּסוּלָה; וְאִין צְרִיךְ לוֹמַר
שֶׁהַמַּעֲבָרֶת, פְּסוּלָה.

יא. הַכְּנִיסָה לְרִבְקָה, וְדָשָׁה מֵאֲלִיָּה כְּשֶׁרָה; הַכְּנִיסָה כְּדֵי שְׁתִּינֶק,
וְתִדּוּשׁ פְּסוּלָה, שֶׁהָרִי עָשָׂת לְרִצּוֹנוֹ. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

יב. פָּרָה שֶׁנִּלְדָּה בָּהּ פְּסוּל, תִּפְּדָה. וְכֵן אִם מֵתָה, תִּפְּדָה מִפְּנֵי
עוֹרָה; אֲבָל לֹא לְהֶאֱכִיל בְּשֶׁרָה לְכָלְבִּים. נִשְׁחָטָה לְשֵׁם חֲלִין
תִּפְּדָה, וְאִינָה מְכַפֶּרֶת; נִשְׁחָטָה עַל גֵּב מַעֲרֻכְתָּהּ, אִין לָהּ פְּדִיוֹן
עוֹלָמִית. לָקַחוּ פָּרָה, וּמִצָּאוּ אַחֶרֶת נָאָה מִמֶּנָּה הָרִי זֶה תִּפְּדָה
שְׁלֹא בְמוֹם.

יג. אָף כּוֹהֵן הַדִּיּוֹט, כָּשֶׁר לְשִׁרְפֶת הַפָּרָה שֶׁנֶּאֱמַר "וַנִּתְּתֶם אֹתָהּ,
אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן" (בַּמִּדְבָּר י"ט, ג), וְעֵדִין אֶהְרֹן הִיָּה קָיָם; וּמִפִּי
הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוּ זֶה נַעֲשִׂית בְּאַלְעָזָר, וּשְׂאָר כָּל הַפְּרוֹת בֵּין כּוֹהֵן
גָּדוֹל בֵּין כּוֹהֵן הַדִּיּוֹט. וְהָעוֹשָׂה אוֹתָהּ לּוֹבֵשׁ אֲרֻכָּעָה כָּלִים
שְׁלִכּוֹהֵן הַדִּיּוֹט, בֵּין שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ כּוֹהֵן גָּדוֹל בֵּין שֶׁעָשָׂה אוֹתָהּ
כּוֹהֵן הַדִּיּוֹט.

יד. כָּל הָעוֹסְקִין בַּפָּרָה מִתַּחֲלָה וְעַד סוֹף, שֶׁהָיוּ טְבוּלֵי יוֹם
כְּשֶׁרִים לְמַעֲשֵׂה הַפָּרָה וּלְקִדְשׁ וּלְהִזּוֹת מֵאִפְרָה, וְאָף עַל פִּי
שְׁעֵדִין לֹא הָעָרִיב שְׁמֶשֶׁן: שֶׁזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל הַפָּרָשָׁה "אִישׁ
טָהוֹר" (בַּמִּדְבָּר י"ט, ט; בַּמִּדְבָּר י"ח, יח), הוּא הַטָּהוֹר לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי; אָף
עַל פִּי שְׁאִינוֹ טָהוֹר לְתַרוּמָה, עַד שֶׁיַּעֲרִיב שְׁמֶשׁוֹ הָרִי הוּא טָהוֹר
לְפָרָה.

טו. הַצְדוּקִיִּין הָיוּ אוֹמְרִים שְׁאִין מַעֲשֵׂה הַפָּרָה כָּשֶׁר, אֵלָּא
בְּמַעֲרָבֵי שְׁמֶשׁ; לְפִיכָךְ הָיוּ בֵּית דִּין בְּבֵית שְׁנֵי מִטְמְאִין אֶת
הַכּוֹהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה בְּשֶׁרֶץ וְכִיּוּצָא בּוֹ, וְטוֹבֵל, וְאַחֵר כָּךְ
עוֹסֵק בָּהּ כְּדֵי לְבַטֵּל דְּבָרֵי אֱלֹו הַזֵּדִים שְׁמוּרִים מִהָעוֹלָה עַל
רוּחָם, לֹא מִן הַקְּבָלָה. וְכֵן כָּל הַכָּלִים שֶׁמְכַנְּסִין לְתוֹכָן אַפֶּר
הַפָּרָה, כָּלָן טְבוּלֵי יוֹם הָיוּ.

טז. הַחוּתָךְ שְׁפוּפֶרֶת שֶׁלְקָנָה לְהַנִּיחַ בָּהּ אַפֶּר חֲטָאת יִטְמָא
אוֹתָהּ, וְיִטְבִּילָנָה; וְאַחֵר כָּךְ יִנִּיחַ בָּהּ. וְהַחוּתָךְ אֶת הַשְּׁפוּפֶרֶת
וְהַמְטְבִּילָה טָעוֹן טְבִילָה, מִפְּנֵי שֶׁעָשְׂתָה כְּטִמָּא מֵת בְּשָׁבִיעִי
שָׁלוֹ; לְפִיכָךְ אִינָה צְרִיכָה הַזֵּה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, אֵלָּא מִטְמָאָה
כְּדֵי לְהִרְאוֹת לַצְדוּקִיִּין, וּמְטְבִילָה וְנוֹתֵן בָּהּ.